

1. İslam'ın Paylaşmaya ve Yardımlaşmaya Verdiği Önem

"De ki: ...Harcadığınız her şey, ana-baba, yakınlar, öksüzler, yoksullar ve yolda kalmış kişiler içindir. Allah yapacağınız her hayrı bilir." (Bakara suresi, 215. ayet)

"Takva sahipleri, bollukta da darlıkta da Allah için harcarlar (infak ederler). Öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever." (Â-i İmran suresi, 134. ayet)

İslam dini insanların yardımlaşma ve dayanışma içinde yaşamalarını ister. Yukarıdaki ayetlerde de görüldüğü gibi bu durum Kur'an-ı Kerim'de çok defa vurgulanmıştır. Bu konuda çok fazla Hadis-i şerif de vardır.

"Yetimin başını okşa, yoksulu doyur."

"Komşusu aç iken tok yatan bizden değildir."

"Müminler birbirlerine merhamet etmekte, birbirlerini sevmekte ve birbirlerini korumakta bir vücudun organları gibidir. Vücudun herhangi bir organı hastalandığında bütün vücut bundan rahatsız olur. Aynı şekilde bir mümin de sıkıntı içinde bulunduğunda, diğer müminler onun sıkıntısını, derdini ve üzüntüsünü paylaşırlar." " (Hadis-i şerifler)

İslam'ın ilk dönemlerinde müşriklerin baskı ve eziyetleri sonucunda Medine'ye hicret etmek zorunda kalan Mekkeli Müslümanlara sahip çıkan, onlarla maddi-manevi bütün imkanlarını paylaşan Medineli Müslümanlar, bu durum için çok güzel örnek teşkil ederler. Bu yüzden onlara "yardım edenler" anlamında "**ensar**" denilmiştir.

Örnek bir olayı değerlendirelim:

Peygamberimiz (s.a.v.) bir yolculuk dönüşünde sahabeden Hz. Cabir (r.a.) ile sohbet eder. Peygamberimiz bu sohbette Hz. Cabir'in yeni evlendiğini ve borçlu olduğunu öğrenir. Bunun üzerine söz arasında Hz. Cabir'e ne kadar malı olduğunu sorar. O da sadece bir devesinin olduğunu söyler. Peygamberimiz Hz. Cabir'e yardım etmek ister. Bu nedenle onunla konuşurken devesini beğendiğini ve onu kendisine satıp satmayacağını sorar. Hz. Cabir Medine'ye varıncaya kadar binmek şartıyla devesini Peygamberimize satar.

Hz. Cabir, Medine'ye varınca devesini teslim etmek için Peygamberimizin yanına gider. Fakat o anda Hz. Cabir ummadığı bir durumla karşılaşır. Peygamberimiz devenin ücretini öder. Deveyi de Hz. Cabir'e düşün hediyesi olarak verir.

2. Zekât ve Sadaka İbadeti

"Namazı kılın, zekatı verin, önceden kendiniz için yaptığınız her iyiliği Allah katında bulacaksınız. Şüphesiz Allah, yapmakta olduklarınızı görür." (Bakara suresi, 110. ayet)

Zekat'ın farz olması ile ilgili bir çok Ayet-i kerime vardır.

Zekat farz bir ibadettir.

Hicretin 2. yılından sonra Medine'de farz kılınmıştır.

Zekatın kelime anlamı: Artma, çoğalma, arınma, bereket.

Zekatın terim anlamı: Zengin Müslümanların yılda bir kez malının veya parasının belli bir miktarını Allah rızası için ihtiyaç sahiplerine vermeleridir.

Zekatın bireysel faydaları:

- * Müslümanın malını bereketlendirir.
- * Allah'ın verdiği nimetlere şükür etme imkanı sağlar.
- * Zekat veren, içinde yaşadığı topluma karşı insanlık görevini yerine getirmiş olur.
- * İnsandaki cimrilik, bencillik gibi kötü duyguları yok eder; bunların yerini iyilik, hayırseverlik gibi güzel duygular alır.

Zekatın toplumsal faydaları:

- * Zenginlerle fakirler arasındaki kıskançlık, düşmanlık gibi kötü duyguları giderir.
- * Zenginlerle fakirler arasındaki dostluk, saygı ve sevgi bağlarını güçlendirir.
- * Bir ülkedeki fakir sayısının azalmasına katkı sağlar.
- * Ekonomik dengesizlikleri önler, ekonomik hayatın canlanmasını sağlar.

Zekat'ın farz olma şartları:

- * Müslüman olmak
- * Akıl sağlığı yerinde olmak
- * Ergenlik çağına ulaşmış olmak
- * Hür olmak (esir olmayan, hapiste olmayan)
- * Zengin olmak (**nisab miktarı*** malı olmak)

Zekat nelerden verilir:

- * Zekat verilecek malın gelir getiren cinsten olması gerekir. (altın, gümüş, ticaret malları, menkul değerler vb.)
- * Zarurî ihtiyacımız olan malların zekatı verilmez. (oturduğumuz ev, giydiğimiz elbiseler, ticari amaçlı değil de binmek için kullandığımız arabamız vb.)
- * Zekat verirken malın iyisinden verilmelidir.

Zekat nasıl verilir:

- * Öncelikle niyet edilmelidir. Çünkü zekat bir ibadettir.
- * Allah rızası için verilmelidir. (itibar kazanmak veya reklam yapmak için değil)
- * Verirken fakiri incitecek davranışlardan kaçınmalıdır.

"Öyleyse yetimi sakın üzme, isteyeniyi azarlama" (Duha suresi, 9. 10. ayetler)

Zekat kimlere verilebilir:

- * Öncelikle kendi akraba ve komşularımızdan ihtiyaç sahibi olanlara
- * Yoksullara
- * Düşkünlere
- * Borçlu olanlara
- * Yolda kalmış yolculara
- * Zekat memurlarına
- * Müellefe-i kulûb'a (kalbi İslam'a ısındırılmak istenen gayr-i müslimlere)

Zekat kimlere verilmez:

Kişi bakmakla yükümlü olduğu yakınlarına zekat veremez. Bunlar; eş, çocuk, torun, anne, baba, büyükanne, büyükbabasıdır.

***Nisab miktarı:** Bir kişinin bir yıllık gelirinden yeme, içme, barınma, giyinme, eğitim, sağlık gibi temel ihtiyaçlarını ve varsa borçlarını karşılayacak miktarı çıkardıktan sonra elinde 81 gram altın (*bazı kitaplarda 85 veya 80 olarak geçer*) veya buna eş değer mal ya da para kalırsa bu miktara **nisab miktarı** denir. Bu durumdaki kişi elindeki nisab miktarı malın zekatını vermekle yükümlüdür.

Sadaka: Bir kişinin kendi isteğiyle ve sadece Allah rızası için yaptığı maddi-manevi her türlü yardıma ve iyiliğe sadaka denir.

* Sadaka vermek **sünnettir**.

* Sadakanın miktarı ve zamanı yoktur.

* Sadaka vermek için zenginlik şartı yoktur. Bu yönüyle sadaka zekattan daha kapsamlı bir yardım şeklidir.

* Sadaka maddi olarak verilebildiği gibi, manevi olarak da yerine getirilebilir. Güzel söz söylemek, selam vermek, başkası için hayır dua etmek, güler yüzlü olmak, hasta ziyareti vb davranışlar manevi sadakaya örnektir.

"Kardeşini güler yüzle karşılaman da bir sadakadır ." (Hadis-i şerif)

Sadaka-i Cârîye: Kişiye hem yaşamında, hem de vefatından sonra sevap kazandırmaya devam eden sadaka türüdür. Örneğin; herkesin faydalanabileceği cami, okul, çeşme, hastane vb hayır kurumları yaptırmak, meyvesinden herkesin yiyebileceği ağaç dikmek...

"Kişi öldüğü zaman amel defteri kapanır. Ancak üç şey hariçtir: Sadaka-i cariye, insanlara yararlı bir ilim, kendisine dua eden hayırlı bir evlat." (Hadis-i şerif)

Fıtır Sadakası (fitre): Ramazan ayında bayramdan önce verilmesi gereken bir sadakadır. Zengin olan her Müslümanın vermesi gerekir.

* Fitre vermek, nisap miktarı malı olan her Müslümana **vacibtir**.

* Fitre bir ailedeki her birey için aile reisi tarafından kişi başına verilir.

* Fitrenin miktarı, bu sadakayı veren kişinin bir günlük yiyecek masrafı kadardır.

* Fıtır sadakası, zekat verilebilecek kişilere verilir.

* Fıtır sadakası sağlık içerisinde Ramazan bayramına kavuşmanın şükrü anlamına gelir.

5. YARDIMLAŞMA KURUMLARIMIZ

Allah Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurur:

"Mal, mülk ve çoluk çocuk, dünya hayatının süsüdür. kalıcı olan işler ise Rabb'inin katında hem sevapça daha hayırlı hem de ümit bağlamaya daha layıktır." (Kehf suresi, 46. ayet)

Dinimizin toplumsal yardımlaşma ve dayanışmaya verdiği önemi Peygamber Efendimizin şu Hadis-i şerifinde:

"Kim Müslüman kardeşine yardım eder ve onun ihtiyacını karşılarsa Allah da ona yardım eder. Kim Müslümanın bir sıkıntısını giderirse Allah da kıyamet gününde onun sıkıntılarında birini giderir..." (Hadis-i şerif)

verdiği müjdeli haber Müslümanları toplumsal yardımlaşmaya ve dayanışmaya yöneltmiştir. Atalarımız bu bağlamda kurumsal yardım faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Bunlara örnek;

İmarethane: Yoksul ve kimsesizlerin beslenmeleri için kurulan aşevleri

Darüşşifa: Hastaların tedavisi için kurulan hastaneler

Darülaceze: Yaşlıları korumak ve barınma imkanı sağlamak için kurulan huzurevleri

Vakıflar: Öğrencilere yardım etmek, ağır kış şartlarında hayvanlara yiyecek sağlamak amaçlarıyla kurulan vakıflar...

Günümüzdeki yardım kurumları:

Kızılay, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Milli Eğitim Vakfı, Türkiye Diyanet Vakfı, Belediye Aşevleri...

3. Zekât ve Sadakanın Bireysel ve Toplumsal Faydaları

Zekât ve sadaka ibadetleri İslam dininde çok önemlidir. Bu ibadetlerin bireysel ve toplumsal olarak pek çok faydası vardır. Bu özverili davranışlar sayesinde Müslüman bencillik ve cimrilik gibi kötü huylardan kurtulmuş, temizlenmiş olur. Hz. Peygamberin "Hiçbiriniz kendisi için istediğini kardeşi için de istemedikçe hakkıyla iman etmiş sayılmaz."(Buhârî, İmân, 7.) hadisinde belirtilen gerçek imanın tadına varır. Ayrıca sahip olduklarının şükürünü yerine getirerek Yüce Allah'ın sevgisini kazanır.

İnfak Müslümanlarda Allah (c.c.) için fedakarlık yapma bilinci kazandırır. Bu bilinç Müslümanlar tarafından paylaşılan ortak bir değer olur. Toplumsal kurumlarımızı, adet ve geleneklerimizi de etkileyerek infak kültürünün oluşmasını sağlar. Bayramlarda, düğünlerde, sünnet merasimlerinde çocuklara harçlık vermek, Ramazanda iftarlarda yemek ikram etmek, arkadaşlarımıza bir şeyler ismarlamak gibi davranışlar günlük hayatımızda kendini gösteren infak kültürünün bazı yansımalarıdır.

4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Şuayb (a.s.)

"Medyen halkına da kardeşleri Şu'ayb'ı peygamber gönderdik..."(Hûd suresi, 84. ayet.) ayetinde ifade edildiği gibi Hz. Şuayb (a.s.), Medyen halkına gönderilmiş bir peygamberdi. Medyen, ticaret yolları üzerinde kurulmuş önemli bir şehirdi. Bu nedenle Medyenlilerin ekonomik faaliyetleri de büyük ölçüde ticarete dayanıyordu. Ancak onlar bir olan Allah'a (c.c.) kulluk etmeyi unuttukları gibi, ticaretlerinde de hile yaparak haksız kazanç elde etmeyi meşru görüyorlardı.

Hız. Şuayb (a.s.) bu yüzden öncelikle "Ey kavmim ölçüyü ve tartıyı adaletle tam yapın. İnsanların eşyalarını (mallarını ve haklarını) eksiltmeyin. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın. Eğer inanan kimselerseniz Allah'ın bıraktığı helâl kazanç sizin için daha hayırlıdır. Ben sizin başınızda bir bekçi değilim." dedi.

Onun bu çağrısı karşısında Medyenliler şaşırıp Ona inanmayıp karşı geldiler. Hz. Şuayb (a.s.) gelen tepkilere aldırmandan insanları Allah'a (c.c.) inanmaya davet etti. Onları alışverişlerinde dürüst olmaya çağırdı. Medyenliler menfaatlerine zarar vereceğini düşündükleri için Hz. Şuayb'ın (a.s.) bu davetini kabul etmeye bir türlü yanaşmadılar. Hatta başkalarının da inanmaması için çaba sarf ettiler.

Medyenlilerin küçümsemelerine, dışlamalarına ve tehditlerine rağmen Hz. Şuayb (a.s.) tebliğinden vazgeçmedi. Onları bir olan Allah'a (c.c.) kulluk etmeye, ölçü ve tartıda yaptıkları hilelerden vazgeçip ticaretlerinde adil olmaya çağırdı. Medyenlileri bu inatlarından vazgeçirmeye çalıştı. Hatalarından dönmedikleri takdirde daha önce Allah'a (c.c.) isyan eden başka kavimler gibi cezalandırılacaklarını söyledi. Ancak Medyen halkı inat ederek Allah'a (c.c.) kulluktan yüz çevirdiler. Bu yüzden Allah (c.c.) onları cezalandırdı. Hz. Şuayb (a.s.) ve ona inananlar Yüce Allah'ın yardımıyla kurtuldular. Yüce Allah bu durumu "(Azap) emrimiz gelince, Şu'ayb'ı ve onunla birlikte iman edenleri, katımızdan bir rahmetle kurtardık. Zulmedenleri ise o korkunç (uğultulu) ses yakaladı da yurtlarında dizüstü çöke kaldılar. Sanki orada hiç yaşamamışlardı."(Hûd suresi, 94. ayet.)

Hız. Şuayb'ın (a.s.) verdiği mücadele Müslümanlar için de önemli dersler içermektedir. Bir Müslüman Medyenlilerin yaptığı gibi ölçü ve tartıda hile yapmamalıdır. İncancına yaraşır biçimde ticari hayatta dürüst olmayı kendisine ilke edinmelidir.

5. Bir Sure Tanıyorum: Maûn Suresi ve Anlamı

Maûn, yardım ve zekât demektir. Kur'an-ı Kerim'in yüz yedinci suresidir. Tekâsür suresinden sonra Kâfirûn suresinden önce Mekke'de inmiştir. Surede, biri Allah'ın (c.c.) nimetlerini ve hesap gününü inkâr eden nankör, diğeri amellerini gösteriş için yapan riyakâr olmak üzere iki tip insan tasvir edilmektedir.

Bismillahirrahmenirrahim.

- 1- Era'eytellezî yükezzibü biddîn
- 2- Fezâlikellezî, yedu'ulyetîm
- 3- Velâ yehüddü alâ ta'âmilmiskîn
- 4- Feveylün lilmüsallîn

- 5- Ellezîne hüman salâtihim sâhûn
- 6- Ellezîne hüm yûrâûne
- 7- Ve yemne'ünelmâ'ün

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

- 1- Gördün mü o dine yalan diyeni?
- 2- İşte yetimi itip kakan odur!
- 3- Yoksulu doyurmaya teşvik etmez.
- 4- Fakat veyl o namaz kılanlara ki,
- 5- Namazlarında yanılmaktadırlar.
- 6- Onlar ki, gösteriş yaparlar.
- 7- Ve yardımlığı sakınır (zekatı vermezler).